

گزارش تصویری

قم؛ میدان هم‌افزایی جهاد مردمی

نقش گروه‌های جهادی قم در کاهش شکاف‌های اجتماعی و محرومیت‌زدایی هدفمند با فعالیت ۵۵۰ گروه مشهود است

گزارش یک شهردار رحمتی‌پور

سال‌هاست که قم در کنار اینکه خاستگاه دینی و علمی کشور است، به یکی از فعال‌ترین کانون‌های کنش‌گری جهادی در حوزه محرومیت‌زدایی و خدمات اجتماعی نیز تبدیل شده است. حضور پررنگ و سازمان‌یافته صدها گروه جهادی در این استان که چتر خدمات‌رسانی‌هایشان را در همه نقاط گسترانیده و از حاشیه‌نشین‌های شهری تا روستاهای کمر خوردار را در بر گرفته، تصویر تازه‌ای از «جهاد اجتماعی» را به نمایش گذاشته: جهادی

استان قم طی سال‌های اخیر به یکی از قطب‌های اصلی فعالیت گروه‌های جهادی کشور تبدیل شده است. ترکیب جمعیتی خاص، حضور طلاب و دانشجویان از سراسر کشور و ساختار منسجم بسیج‌سازندگی، باعث شده شبکه‌ای چندلایه از گروه‌های جهادی در این استان شکل بگیرد.

در سال جاری، این شبکه وارد مرحله‌ای تازه شد؛ مرحله‌ای که در آن، «کمیت» گروه‌ها با «کیفیت» خدمات پیوند خورد. رزمایش گسترده خدمت‌رسانی با ده‌ها هزار خدمت‌رسان، تنها یکی از نمودهای این تغییر رویکرد بود.

مسئول گروه جهادی دانشجویی نسل خدمت، سال ۱۴۰۴ را سال بلوغ گروه‌های دانشجویی می‌داند و می‌گوید: «ما ثابت کردیم که نسل جدید، اهل کار واقعی است. در کنار رنگ آمیزی و بهسازی مدارس، به سمت آموزش مهارت‌های فنی رفتیم. هدف‌مان این است که دانش‌آموز بعد از اردو، چیزی برای آینده‌اش یاد گرفته باشد.»

سیدمرتضی خرازی ادامه می‌دهد: «رای ورود نوجوانان و جوانان به بازار کار می‌بایست آنها دارای مهارت شوند. این همان کاریست که ما انجام می‌دهیم و با ارتباطی که با سازمان فنی و حرفه‌ای داریم، کلاس‌های زیادی برای دختران و پسران برگزار می‌کنیم تا آنها با خیالی آسوده به آینده نگاه کنند.»

ساخت‌وساز؛ اولویت ثابت جهاد
یکی از محورهای اصلی فعالیت گروه‌های

اجتماعی است و این رویکرد باید در همه سطوح فعالیت‌های جهادی جاری باشد.»
سردار سید ضیاءالدین حزن‌ی اظهار می‌کند: «گروه‌های جهادی باید با احترام کامل به بزرگان و مسئولان محلی وارد مناطق روستایی شوند و اقدامات آنها به گونه‌ای طراحی شود که منجر به ایجاد تحول واقعی در جامعه شود و اعتماد مردم را تقویت کند.»

وی می‌افزاید: «گروه‌های جهادی نباید عملکرد مسئولان محلی را زیر سؤال ببرند و هرگونه چالش یا مشکل باید از مسیر سلسله‌مراتب قانونی و اداری گزارش شود. محور اصلی فعالیت‌ها خدمت به محرومان و مستضعفان است و همه اقدامات باید در راستای منافع مردم باشد.»

دبیر قرارگاه مرکزی جهاد سازندگی و محرومیت‌زدایی سپاه با اشاره به تجربه‌های گروه‌های جهادی در دانشگاه آزاد نجف‌آباد می‌گوید: «این گروه‌ها با هماهنگی کامل، پروژه‌های متعددی در حوزه‌های عمرانی، فرهنگی و اجتماعی در روستاها اجرا می‌کنند و هر حرکت جهادی باید با مجوزهای قانونی و هماهنگی‌های لازم همراه باشد تا اثرگذاری واقعی حاصل شود.»

وی می‌افزاید: «با وجود ظرفیت‌های عظیم خدادادی در ایران، کشور توانایی دارد در بهره‌برداری از منابع طبیعی و انسانی به جایگاه نخست جهانی دست یابد، اما در حال حاضر تنها درصد اندکی از این ظرفیت‌ها مورد استفاده قرار گرفته است و چالش اصلی، احساس فقر و نابرابری در توزیع امکانات است، نه کمبود منابع.»

سردار حزن‌ی می‌گوید: «گروه‌های جهادی باید مستقل از نهادهای دولتی عمل کنند و تکیه بر توان داخلی، مسائل اساسی مانند بیکاری، اعتماد ناآرامی اقتصادی در مناطق روستایی را شناسایی و حل کنند و نیازی به کمک‌های خارجی نداشته باشند.»

وی بیسان می‌کند: «مشکلاتی مانند اعتماد دانش‌آموزان، طلاب و ضعف عملکرد اقتصادی باید از طریق ظرفیت‌های داخلی و با مشارکت گروه‌های جهادی شناسایی و رفع شود و این گروه‌ها موظفند همراه مردم باشند، نیازها و دغدغه‌های آنان را درک کنند و راهکارهای عملی ارائه دهند.»

دبیر قرارگاه مرکزی جهاد سازندگی و محرومیت‌زدایی سپاه با تأکید بر اهمیت آموزش گروه‌های جهادی برای تعامل صحیح با روستائیان می‌افزاید: «روستائیان صادق‌ترین و ساده‌ترین مردم کشور هستند و نحوه ارتباط با آنان باید مبتنی بر احترام، صبر و حوصله باشد. با همکاری مسئولان و گروه‌های جهادی در استان قم تلاش می‌کنیم مشکلات حاشیه‌نشینان محرومیت را کاهش و خدمت‌رسانی به مردم را به شکل گسترده ادامه دهیم.»

سردار حزن‌ی خطاب به جهادگران اظهار می‌کند: «گروه‌های جهادی باید ضعف‌ها و مشکلات خود را شناسایی و برطرف کنند، همه افراد با تمام توان و محدودیت‌هایشان پذیرفته شوند و روحیه همکاری و تقویت یکدیگر در اولویت قرار گیرد.»

وی می‌افزاید: «بزرگ‌ترین هدف ما خدمت به محرومان و ارتقای عدالت اجتماعی است و جهادگران با روحیه انقلابی و تجربه‌های میدانی، در تمامی عرصه‌ها آماده خدمت و مجاهدت هستند.»

خدمات‌رسانی جهادگران در مناطق مختلف ایران

که دیگر صرفاً محدود به فعالیت‌های مقطعی نیست و به سمت برنامه‌ریزی، تخصص‌گرایی و پاسخ به نیازهای واقعی جامعه حرکت کرده است. بر اساس آمارهای رسمی نهادهای متولی، در قم بیش از ۵۵۰ گروه جهادی فعال در سال جاری مشارکت داشته‌اند؛ گروه‌هایی که در قالب رزمایش‌های خدمت، اردوهای تخصصی و طرح‌های متمرکز، در حوزه‌هایی چون ساخت و مرمت مسکن، بهداشت و درمان، آموزش، اشتغال‌زایی و حمایت معیشتی نقش آفرینی کرده‌اند.

عبدالناصر طالب جوان است و آنها جهاد را تلفیقی از خدمت و فرهنگ می‌دانند.»
این جهادگر فعال توضیح می‌دهد: «ما در کنار خدمات عمرانی و درمانی، برنامه‌های فرهنگی و آموزشی را جدی گرفتیم. اسمال اردوهای جهادی ما در روستاها و محلات کمر خوردار، با کلاس‌های آموزشی برای نوجوانان و خانواده‌ها همراه بود که خروجی بسیار خوبی به همراه داشت.»

به گفته مسئول گروه جهادی طلاب خادم‌الرضا، نگاه تخصصی به جهاد مسیر آینده این حرکت است: «دیگر نمی‌شود بدون برنامه و آموزش وارد میدان شد و این یک واقعیت انکارناپذیر است.»

آنچه در قم ۱۴۰۴ رخ داده، صرفاً افزایش آمار اردوهای جهادی نیست، بلکه حرکت به سمت جهاد سازمان‌یافته، تخصصی و اثرگذار است. شبکه گسترده گروه‌های جهادی این استان، با تکیه بر مشارکت مردمی و هدایت نهادی، الگویی قابل تعمیم برای سایر استان‌ها ارائه کرده است؛ الگویی که در آن، جهاد از شعار فاصله گرفته و به کنش اجتماعی پایدار تبدیل شده است.

جهاد مؤثر: از هماهنگی تا عدالت اجتماعی
دبیر قرارگاه مرکزی جهاد سازندگی و محرومیت‌زدایی سپاه می‌گوید: «محور اصلی فعالیت گروه‌های جهادی، خدمت‌رسانی به محرومان و مستضعفان و ارتقای عدالت

اجتماعی است و این رویکرد باید در همه سطوح فعالیت‌های جهادی جاری باشد.»
سردار سید ضیاءالدین حزن‌ی اظهار می‌کند: «گروه‌های جهادی باید با احترام کامل به بزرگان و مسئولان محلی وارد مناطق روستایی شوند و اقدامات آنها به گونه‌ای طراحی شود که منجر به ایجاد تحول واقعی در جامعه شود و اعتماد مردم را تقویت کند.»
وی می‌افزاید: «گروه‌های جهادی نباید عملکرد مسئولان محلی را زیر سؤال ببرند و هرگونه چالش یا مشکل باید از مسیر سلسله‌مراتب قانونی و اداری گزارش شود. محور اصلی فعالیت‌ها خدمت به محرومان و مستضعفان است و همه اقدامات باید در راستای منافع مردم باشد.»
دبیر قرارگاه مرکزی جهاد سازندگی و محرومیت‌زدایی سپاه با اشاره به تجربه‌های گروه‌های جهادی در دانشگاه آزاد نجف‌آباد می‌گوید: «این گروه‌ها با هماهنگی کامل، پروژه‌های متعددی در حوزه‌های عمرانی، فرهنگی و اجتماعی در روستاها اجرا می‌کنند و هر حرکت جهادی باید با مجوزهای قانونی و هماهنگی‌های لازم همراه باشد تا اثرگذاری واقعی حاصل شود.»
وی می‌افزاید: «با وجود ظرفیت‌های عظیم خدادادی در ایران، کشور توانایی دارد در بهره‌برداری از منابع طبیعی و انسانی به جایگاه نخست جهانی دست یابد، اما در حال حاضر تنها درصد اندکی از این ظرفیت‌ها مورد استفاده قرار گرفته است و چالش اصلی، احساس فقر و نابرابری در توزیع امکانات است، نه کمبود منابع.»
سردار حزن‌ی می‌گوید: «گروه‌های جهادی باید مستقل از نهادهای دولتی عمل کنند و تکیه بر توان داخلی، مسائل اساسی مانند بیکاری، اعتماد ناآرامی اقتصادی در مناطق روستایی را شناسایی و حل کنند و نیازی به کمک‌های خارجی نداشته باشند.»
وی بیسان می‌کند: «مشکلاتی مانند اعتماد دانش‌آموزان، طلاب و ضعف عملکرد اقتصادی باید از طریق ظرفیت‌های داخلی و با مشارکت گروه‌های جهادی شناسایی و رفع شود و این گروه‌ها موظفند همراه مردم باشند، نیازها و دغدغه‌های آنان را درک کنند و راهکارهای عملی ارائه دهند.»
دبیر قرارگاه مرکزی جهاد سازندگی و محرومیت‌زدایی سپاه با تأکید بر اهمیت آموزش گروه‌های جهادی برای تعامل صحیح با روستائیان می‌افزاید: «روستائیان صادق‌ترین و ساده‌ترین مردم کشور هستند و نحوه ارتباط با آنان باید مبتنی بر احترام، صبر و حوصله باشد. با همکاری مسئولان و گروه‌های جهادی در استان قم تلاش می‌کنیم مشکلات حاشیه‌نشینان محرومیت را کاهش و خدمت‌رسانی به مردم را به شکل گسترده ادامه دهیم.»
سردار حزن‌ی خطاب به جهادگران اظهار می‌کند: «گروه‌های جهادی باید ضعف‌ها و مشکلات خود را شناسایی و برطرف کنند، همه افراد با تمام توان و محدودیت‌هایشان پذیرفته شوند و روحیه همکاری و تقویت یکدیگر در اولویت قرار گیرد.»
وی می‌افزاید: «بزرگ‌ترین هدف ما خدمت به محرومان و ارتقای عدالت اجتماعی است و جهادگران با روحیه انقلابی و تجربه‌های میدانی، در تمامی عرصه‌ها آماده خدمت و مجاهدت هستند.»

اشتغال خرد طراحی کردیم تا وابسته به کمک مقطعی نباشند.»
محمدحسن یار پناهی تأکید می‌کند که همراهی مردم محلات، عامل موفقیت طرح‌ها و برنامه‌های گروه‌های جهادی است و ادامه می‌دهد: «درست است که جهادگران با برنامه‌ریزی درست پیش می‌روند، اما وقتی مردم پای کار می‌آیند، جهاد معنا پیدا می‌کند.»

افزایش اعتماد اجتماعی
حوزه بهداشت و درمان، یکی دیگر از میدان‌های جدی فعالیت جهادی در قم است. برگزاری اردوهای پزشکی و دندانپزشکی، ویزیت رایگان، توزیع دارو و خدمات غربالگری، به‌ویژه در مناطق کمر خوردار و سکونتگاه‌های غیررسمی، نقش مؤثری در کاهش هزینه‌های درمانی اقشار آسیب‌پذیر داشته است.

در تابستان اسامال دهها گروه جهادی تخصصی در بیش از ۲۰۰ نقطه استان مستقر شدند و خدمات سلامت‌محور ارائه دادند؛ اقدامی که به گفته مسئولان محلی، تأثیر مستقیمی بر افزایش اعتماد اجتماعی در این مناطق داشته است.

مسئول گروه جهادی یاوران کریمه با اشاره به تمرکز فعالیت‌ها در حاشیه شهر قم می‌گوید: «ما در سال ۱۴۰۴ تلاش کردیم کارهای مقطعی فاصله بگیریم. تمرکز اصلی‌مان روی ساخت مسکن و تثبیت معیشت خانواده‌ها بود. فقط در همین سال، چندین واحد مسکونی را تحویل دادیم و برای تعدادی از خانواده‌ها بسته‌های

جهادی قم، ساخت و مرمت واحدهای مسکونی برای خانواده‌های کمر خوردار است. از بازسازی خانه‌های فرسوده در بافت‌های حاشیه‌ای شهر قم تا احداث واحدهای روستایی، بخش قابل توجهی از توان جهادی استان در این حوزه متمرکز شده است.

طبق آمار ارائه‌شده از سوی مجموعه‌های جهادی، در سال جاری دهها واحد مسکونی به‌صورت کامل احداث یا بازسازی شده و صدها پروژه کوچک‌تر شامل ایزوگام، سرویس بهداشتی، لوله‌کشی و مقاوم‌سازی آنها به سرانجام رسیده است.

رنگ آمیزی و بهسازی مدارس، برگزاری کلاس‌های تقویتی، آموزش مهارت‌های زندگی و حتی برنامه‌ریزی برای ایجاد قرارگاه‌های جهادی دانش‌آموزی، نشان می‌دهد که جهاد در قم صرفاً به «اقدام فوری» محدود نمانده است.

برخی گروه‌ها در چهار سال گذشته، دهها مدرسه را بازسازی کرده‌اند و اسامال هم این مسیر را تمرکز بر آموزش مهارت‌محور ادامه یافته است.
مسئول گروه جهادی یاوران کریمه با اشاره به تمرکز فعالیت‌ها در حاشیه شهر قم می‌گوید: «ما در سال ۱۴۰۴ تلاش کردیم کارهای مقطعی فاصله بگیریم. تمرکز اصلی‌مان روی ساخت مسکن و تثبیت معیشت خانواده‌ها بود. فقط در همین سال، چندین واحد مسکونی را تحویل دادیم و برای تعدادی از خانواده‌ها بسته‌های

ساخت‌وساز؛ اولویت ثابت جهاد
یکی از محورهای اصلی فعالیت گروه‌های

خدمات‌رسانی جهادگران محبان‌المهدی (عج)

در محله فلک‌الدین خرم‌آباد

گروه جهادی محبان‌المهدی (عج) با تمرکز بر مناطق محروم استان لرستان، اجرای پروژه‌های عمرانی خرد، خدمات بهداشتی و درمانی جهادی و توزیع بسته‌های معیشتی را در دستور کار داشته و با بهره‌گیری از نیروهای داوطلب تخصص‌محور و کمک‌های مردمی، تلاش کرده نقش مکملی در ارتقای شاخص‌های زیستی و حمایتی ایفا کند

عمرانی و اجتماعی به شمار می‌رود. اعضای گروه جهادی محبان‌المهدی (عج) با بهره‌گیری از توان تخصصی نیروهای داوطلب و کمک‌های مردمی، عملیات ساخت حمام و سرویس‌های بهداشتی را در کوتاه‌ترین زمان ممکن آغاز کردند و به اتمام رساندند. محله فلک‌الدین خرم‌آباد به‌عنوان یکی از مستعمر این گروه جهادی در حوزه خدمات

به ساخت حمام و سرویس بهداشتی برای تعدادی از خانواده‌های نیازمند در محله فلک‌الدین شهر خرم‌آباد کرد.

این اقدام جهادی با هدف ارتقای سطح بهداشت، بهبود شرایط زندگی و حفظ کرامت انسانی خانواده‌های ساکن در مناطق کمر خوردار انجام شده و بخشی از برنامه‌های مستمر این گروه جهادی در حوزه خدمات

فعالیت گروه‌های جهادی در استان لرستان بیانگر حضور جدی و مداوم جهادگران در همه عرصه‌های خدمت است. بر همین اساس و در ادامه اقدامات میدانی برای محرومیت‌زدایی و ارتقای شاخص‌های زیستی در مناطق کمر خوردار، گروه جهادی محبان‌المهدی (عج) با مشارکت نیروهای داوطلب و کمک‌های مردمی، مجموعه‌ای از خدمات عمرانی و اجتماعی را در محله فلک‌الدین شهر خرم‌آباد اجرا کرد. این گروه با تمرکز بر ارتقای سطح بهداشت عمومی، بهبود شرایط زندگی و حفظ کرامت انسانی، اقدام به ساخت حمام و سرویس‌های بهداشتی برای تعدادی از خانواده‌های نیازمند کرد؛ اقدامی که در چارچوب برنامه‌های مستمر این مجموعه جهادی در مناطق محروم استان لرستان انجام شده است.

در راستای توزیع فرهنگ خدمت‌رسانی، محرومیت‌زدایی و حمایت از اقشار کمر خوردار، گروه جهادی محبان‌المهدی (عج) با مشارکت نیروهای داوطلب و مردمی، اقدام